

NOTA DE PREMSA

Conclusions dels resultats de l'enquesta de clima empresarial del segon semestre del 2023 (54a edició)

Els tipus d'interès elevats i la pèrdua d'impuls de l'economia europea frenen l'activitat econòmica del 2023

Durant el 2023 l'economia andorrana ha mostrat una relativa fortalesa, amb un ritme d'augment que s'ha situat per sobre de la zona euro

El turisme i la construcció es mantenen com a principals motors del creixement

5 de cada 10 empreses han patit una reducció dels marges a causa de l'augment de les despeses d'explotació i un 60% considera que l'encariment dels costos suposa una pèrdua de competitivitat respecte a altres països

L'economia andorrana seguirà creixent durant el 2024, però a un ritme inferior al del 2023, condicionada pel dinamisme més baix de les economies veïnes

Andorra la Vella, 23 de maig del 2024. La Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra (CCIS) ha donat a conèixer avui els resultats de la 54a edició de l'enquesta de clima empresarial corresponents al segon semestre del 2023. Aquest informe ofereix també una visió global de l'evolució de l'activitat durant tot l'any 2023 i les expectatives dels empresaris per al primer semestre del 2024.

L'economia andorrana ha continuat mostrant una evolució positiva el 2023; ara bé: el ritme d'expansió s'ha moderat substancialment respecte als dos anys anteriors, en línia amb el que ha succeït a les principals economies de l'entorn. Segons les dades avançades publicades pel Departament d'Estadística del Govern d'Andorra, en el conjunt de l'any 2023 el PIB real ha registrat un increment de l'1,4% anual, una taxa molt inferior a la del 2022 (+9,6%).

Aquest alentiment, que s'ha notat amb més intensitat en el tram final del 2023, s'explica per una conjuntura global menys favorable –per la frenada que han provocat l'elevada inflació i l'impacte de l'augment dels tipus d'interès–, però també per una normalització del creixement econòmic, un cop assolits el 2022 els volums d'activitat previs a la Covid-19.

Tot i que el balanç final de l'any ha estat menys positiu del que estava previst, l'economia andorrana ha mostrat una relativa fortalesa, amb un ritme d'augment que s'ha situat per sobre de la mitjana de la zona euro.

NOTA DE PREMSA

Entre els elements que han tingut un paper més rellevant en l'estímul econòmic, destaca el gran dinamisme de la construcció, així com també l'excel·lent comportament del turisme, que ha tancat un any de rècord i s'ha consolidat com un pilar bàsic del creixement de l'activitat. En paral·lel, la bona evolució del mercat de treball ha actuat com un factor de suport per al conjunt de l'economia, en combinació amb la millora gradual dels salaris que han contribuït en part a sostenir el consum.

Les perspectives apunten a un creixement moderat durant el 2024. L'economia avançarà, però a un ritme inferior al del 2023, condicionada per la pèrdua d'impuls a les economies veïnes. Tanmateix, es preveu que la desacceleració econòmica sigui més intensa en la primera meitat del 2024, i que a mesura que transcorre l'any l'activitat agafi més embranzida, pels efectes tant de la baixada de la inflació com de l'esperada moderació dels tipus d'interès.

Per sectors, la construcció és el que registra unes expectatives més optimistes, mentre que el comerç minorista segueix sent el que es mostra més prudent, amb uns nivells de confiança clarament per sota dels altres sectors. L'hoteleria mantindrà un dinamisme elevat, si bé inferior al del 2023, i la indústria tendirà a millorar, però a un ritme molt moderat.

En aquesta edició de l'enquesta, la Cambra també ha elaborat **un monogràfic sobre la situació de les empreses davant la inflació i l'encariment dels costos**, amb l'objectiu d'analitzar els seus efectes sobre l'activitat econòmica i la preocupació que aquest context genera en les empreses.

A continuació es detallen els resultats obtinguts a partir del treball de camp efectuat durant els mesos de gener i febrer del 2024 amb una mostra formada per 459 empreses dels sectors de la indústria, la construcció, el comerç minorista i l'hoteleria.

Resultats semestrals: Evolució de l'activitat durant el segon semestre de l'any 2023. Anàlisi per sectors

INDÚSTRIA. Malgrat obtenir uns resultats millors que els del 2022, l'activitat en la indústria s'ha mantingut encara feble, amb un nivell de recuperació inferior al de la mitjana de l'economia.

Les opinions empresarials mostren la visió més favorable de la marxa dels negocis des de l'inici de la pandèmia. Ara bé, el creixement de la producció industrial segueix sent molt modest i l'evolució de la cartera de comandes, si bé comença a reactivar-se tímidament, manté un perfil molt baix.

NOTA DE PREMSA

CONSTRUCCIÓ. La construcció ha estat el sector que ha presentat els millors resultats el 2023, gràcies l'impuls de la demanda d'habitatges, que no afluixa, malgrat alguns signes d'alentiment al mercat immobiliari i l'augment dels tipus d'interès.

Aquesta fortalesa de la demanda s'explica bàsicament per la contribució destacada de la inversió estrangera, que es manté molt resilient davant l'alça dels preus i l'increment dels costos financers.

En concret, la majoria d'empreses, el 58% del total, ha qualificat de bona la marxa dels negocis, en contrast amb el 3% que l'han valorat negativament. Igualment, l'obra executada ha continuat augmentant a bon ritme, impulsada per l'obra nova i també pel repunt dels treballs de rehabilitació i reformes.

COMERÇ MINORISTA. El comerç minorista mostra una tendència de millora, però amb una recuperació que està sent més lenta i de menys intensitat que en la resta de sectors.

Així, el consum ha donat senyals d'una certa resistència per l'impuls del turisme i també pel bon to del mercat de treball i la millora dels salaris –que ha limitat en part la pèrdua de poder adquisitiu de les llars–, però tot i així s'ha mostrat poc dinàmic, en un context en què els consumidors continuen prioritant la despesa en experiències d'oci o viatges per davant d'altres tipologies de consum de béns.

L'evolució més favorable de la marxa dels negocis ha correspost a les branques d'equipament de la llar i d'informàtica i electrònica, que es refermen com les activitats més dinàmiques del comerç. En el vessant més positiu, també destaquen els rams d'higiene i sanitat i de vehicles i accessoris, que després de dos semestres d'estancament han registrat un repunt de l'activitat. En canvi, el subsector de roba i calçat, malgrat millorar una mica, ha mantingut un to de l'activitat encara fluix, per sota de les expectatives del sector, a causa d'una despesa de consum d'aquests articles més continguda, com també per les elevades temperatures de la tardor, que han frenat les vendes durant la campanya hivernal.

SECTOR HOTELER. El sector hotelier ja acumula dos anys de creixement intens de l'activitat, gràcies a l'impuls del turisme, que va registrar una recuperació extraordinària el 2022 i al llarg del 2023 ha mantingut un fort dinamisme.

El turisme de proximitat ha continuat mostrant unes xifres molt bones i a més, s'ha consolidat la millora dels mercats de més llarga distància, que han guanyat protagonisme en termes d'afluència.

Aquesta millor evolució dels mercats més llunyans i l'alça dels preus de venda contribueixen a incrementar la despesa turística, en un entorn de pèrdua de poder adquisitiu general dels nostres viatgers.

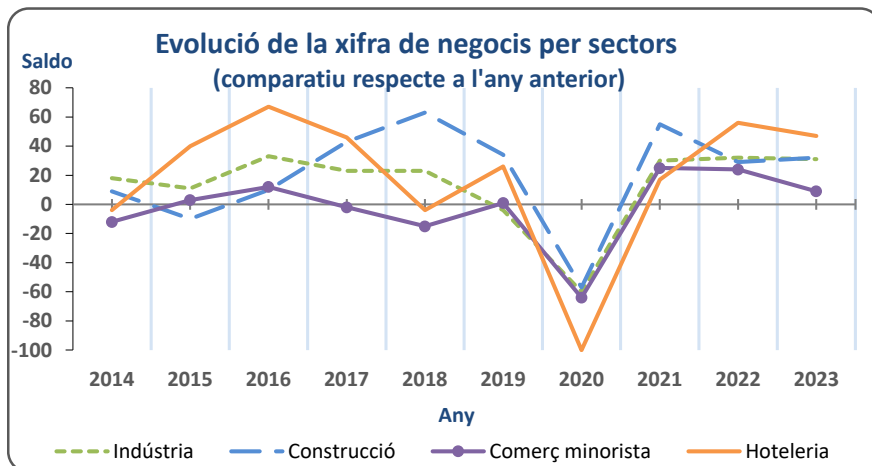
NOTA DE PREMSA

En aquest context, la marxa dels negocis dels hotels ha estat en general molt satisfactòria: el 54% dels establiments han indicat que la situació dels negocis ha estat bona, mentre que no hi ha hagut cap empresa que l'hagi qualificat en termes negatius.

Resultats anuals: Evolució de l'activitat econòmica de l'any 2023

Les opinions empresarials indiquen, en general, **una millora dels nivells de confiança i un augment dels volums de facturació** de les empreses durant l'any 2023, reflex tant de l'augment de l'activitat com de l'alça dels preus de venda.

Per sectors, **la construcció** ha mantingut un ritme d'expansió notable, que s'ha traduït en un **increment interanual mitjà de la xifra de negocis del 9,4%**, una taxa superior a la registrada el 2022 (+8,7%).

Saldo: Diferència de respostes extremes (empreses que indiquen que “ha augmentat” i empreses que indiquen que “ha disminuït”), en percentatge.

Quant a **la indústria**, tot i que els registres d'activitat i els volums de producció es mantenen encara baixos, les empreses han assenyalat **una variació interanual de la xifra de negocis prou significativa, del 6,3%**, davant del 7,3% de l'any 2022.

D'altra banda, **el sector hoteler** ha continuat registrant una dinàmica positiva el 2023, si bé de perfil més moderat que l'any anterior; aquest fet s'ha materialitzat en un **increment interanual de la facturació per establiment del 6,2% de mitjana**, un percentatge d'augment encara notable, però inferior al registrat l'any anterior (+14,7%).

NOTA DE PREMSA

En canvi, **el comerç al detall** ha presentat novament uns resultats molt discrets en termes d'activitat, segons es desprèn de l'evolució de **la xifra de facturació, que ha alentit el creixement des del 5% de l'any 2022 al 2,1% el 2023.**

Perspectives per al 2024

Les perspectives sectorials per al **primer semestre del 2024** són les següents:

- **INDÚSTRIA:** Les perspectives confirmen que la marxa dels negocis continuarà millorant, però la recuperació seguirà avançant a pas lent, amb un augment discret de la producció i de la cartera de comandes. L'indicador de clima industrial, que mesura el sentiment de confiança del sector, reflecteix una millora dels ànims empresarials, atès que ha superat en 5 punts el valor del semestre anterior, fins a arribar al nivell de +7,0 punts.
- **CONSTRUCCIÓ:** Les expectatives empresarials són les més positives dels últims dos anys i avalen que la construcció mantindrà un ritme d'activitat molt notable durant els propers mesos, gràcies en bona part al volum important d'obra nova en execució i al dinamisme de les compres per part d'estrangers. En canvi, el refredament de la demanda domèstica es preveu més intens, a causa d'uns tipus d'interès encara alts i de l'empitjorament de les perspectives econòmiques globals. Per tipus de construcció, se seguirà concentrant l'activitat sobretot en l'obra residencial, mentre que la branca d'edificació no habitatge i l'obra pública es mantindran encara per sota de les expectatives desitjades.
- **COMERÇ MINORISTA:** Les previsions empresarials continuen sent positives, si bé no tant com fa uns mesos, en un context de clara preocupació per l'evolució futura del consum i el debilitament econòmic global. Així, els empresaris preveuen que la marxa dels negocis segueixi una tendència estable i que la xifra de vendes continuï en uns nivells modestos en la majoria d'establiments.
- **SECTOR HOTELER:** Els hotelers preveuen la continuïtat del dinamisme de la demanda turística, si bé rebaixen el seu optimisme quant a l'evolució futura de la marxa dels negocis i del grau mitjà d'ocupació en comparació amb un any enrere. El turisme seguirà sent un motor del creixement econòmic, però perdrà una mica d'impuls, en haver ja superat àmpliament els nivells pre-pandèmia i pel context de desaceleració econòmica que afecta els nostres principals països emissors.

NOTA DE PREMSA

Monogràfic: La situació de les empreses davant la inflació i l'increment de costos

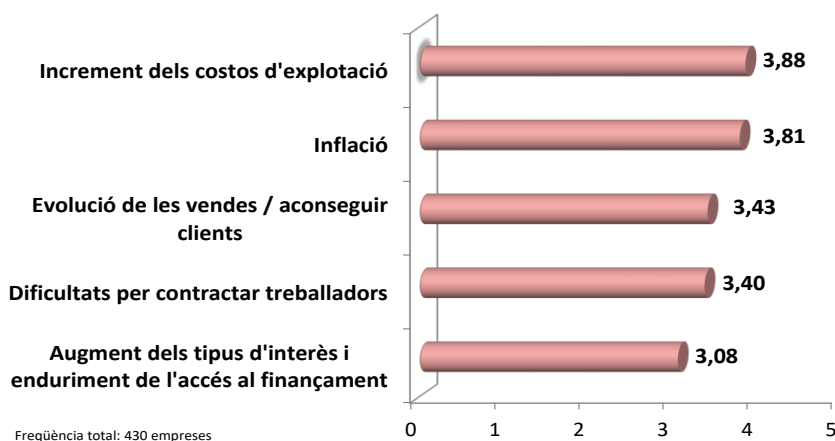
En el període 2021-2023, la recuperació de l'activitat econòmica i la consegüent millora de la xifra de facturació de les empreses han anat acompanyades d'un fort increment dels costos operatius (laborals, financers, energètics, logístics, de subministrament, etc.).

Les principals mesures per fer front a aquesta situació estan sent la reducció dels marges empresarials i, en la mesura del que és possible, la translació d'aquestes pressions als preus de venda, un fet que en conjunt afecta la capacitat competitiva de les empreses i suposa un obstacle per a la millora dels resultats econòmics.

1. Principal preocupació de les empreses en relació amb la situació del negoci:

- En el moment actual, **l'augment dels costos** s'ha convertit en la màxima preocupació de les empreses andorranes, amb una valoració mitjana de 3,88 d'un màxim de 5, seguida de l'impacte de **la inflació**, que ha registrat una puntuació de 3,81. També es constata una inquietud elevada per **l'evolució de les vendes** (3,43) i per les **dificultats per contractar treballadors** (3,40).

Valoració del nivell de preocupació - resultats globals
 (1: poca preocupació; 5: molta preocupació)

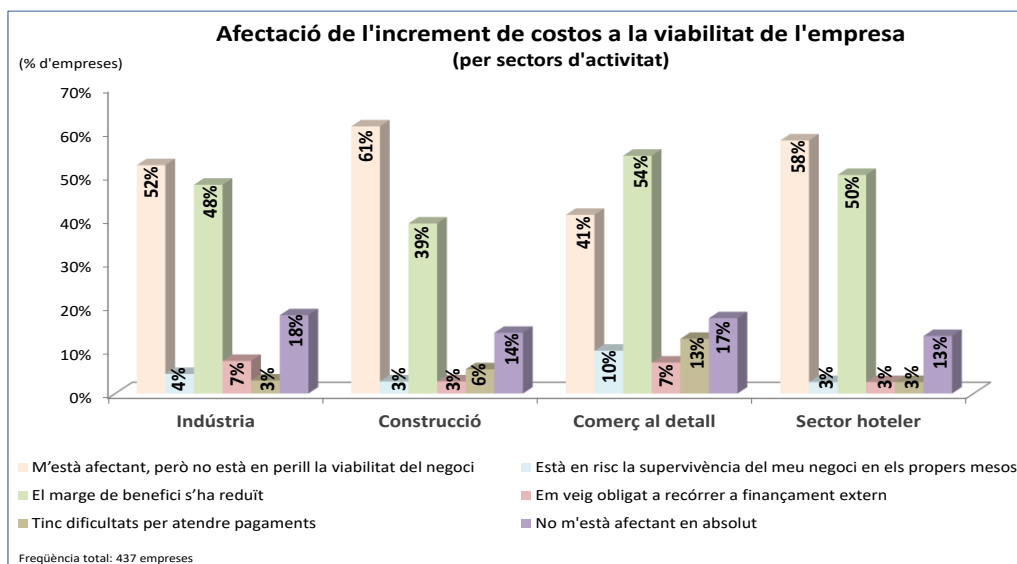

2. Afectació de l'increment de costos a la viabilitat de l'empresa:

- En termes globals, el 17% de les empreses afirmen que l'increment dels costos d'explotació no li està condicionant en absolut la seva viabilitat. En canvi, 8 de cada 10 empreses manifesten que aquest fet sí que perjudica la marxa dels seus negocis i el seu futur.

NOTA DE PREMSA

- En referència al tipus d'impacte, el 45,8% de les empreses enquestades, asseguren que malgrat que es veuen afectades per aquestes tensions inflacionistes no temen per la supervivència i la continuïtat del negoci.
- D'altra banda, **hi ha una preocupació creixent dels empresaris pel manteniment de la seva rendibilitat econòmica**: més de la meitat de les empreses, el 52% del total, ha patit una reducció dels seus marges a causa de l'augment dels costos; i cal assenyalar que un 8% de les empreses afirmen que tenen serioses dificultats per fer front a aquesta situació i que la supervivència del seu negoci està en risc.
- Per dimensió de l'empresa, **les microempreses (d'1 a 5 treballadors) pateixen amb més intensitat els efectes negatius de l'increment de costos**: el 13% tenen dificultats per dur a terme pagaments a proveïdors i l'11% veuen en risc la viabilitat del seu negoci a curt termini. A més, tenen menys capacitat per assumir l'increment de costos per mitjà d'una reducció dels marges.
- **El comerç detallista és el sector que ha patit una disminució més acusada dels marges empresarials** (el 54% del total). A més, és el que presenta **més problemes de liquiditat i el que concentra la proporció més elevada d'empreses que temen per la seva viabilitat** (1 de cada 10 empreses).

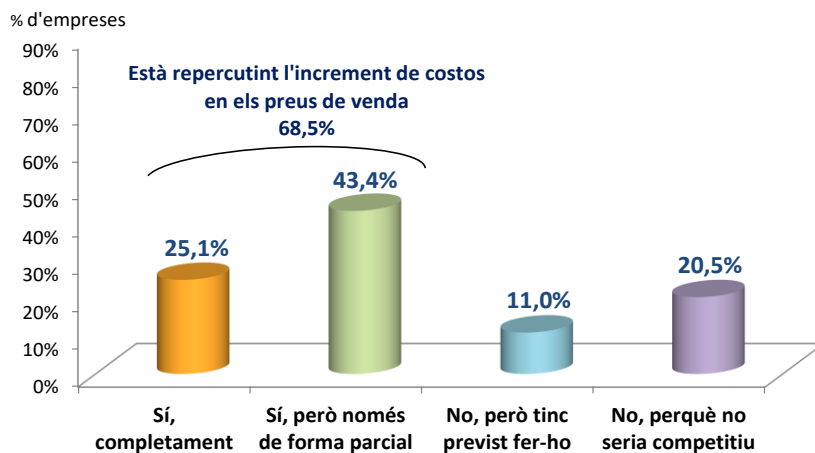
3. Translació de l'augment de costos als preus de venda:

- 1 de cada 4 empreses indiquen que han traslladat íntegrament l'alça dels costos operatius als clients, davant del 43,4% que ho han pogut fer només de forma parcial. Per contra,

NOTA DE PREMSA

el 20,5% de les empreses veuen com els costos es disparen i, en canvi, no han pogut repercutir-los en el preu final, perquè argumenten que no serien competitives.

- Aquests resultats fan evidents les dificultats de moltes empreses de poder traslladar aquests increments addicionals al consumidor final, especialment en el cas dels negocis que ja comptaven amb marges de benefici molt ajustats.

Freqüència total: 435 empreses

- **El comerç al detall, amb una competència més elevada i una evolució de les vendes menys dinàmica que altres sectors, és el que mostra més dificultats per repercutir l'increment de costos en els preus finals:** el 23% dels comerços declaren que no han pujat preus per no perjudicar la seva competitivitat.
- En canvi, la construcció i, sobretot, el sector hotelier són els que han augmentat de manera més generalitzada els preus dels seus serveis, per compensar, pel costat dels ingressos, la forta escalada dels costos.

4. L'increment de costos afecta la competitivitat de l'empresa respecte a altres països:

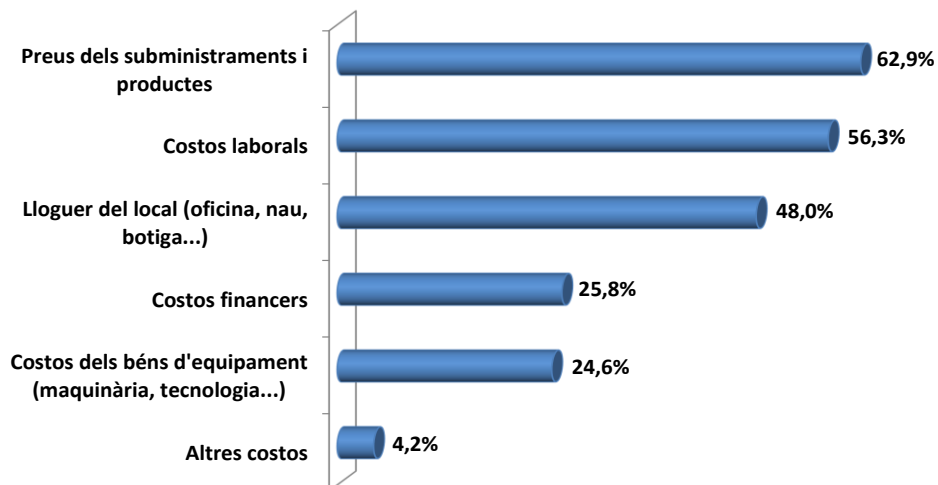
- Segons 6 de cada 10 empreses, l'alta inflació i l'increment acumulat dels costos durant els darrers anys suposen una pèrdua de competitivitat respecte a altres països. Les empreses de la construcció i les activitats turístiques, com ara l'hoteleria i el comerç, són les que més acusen els efectes negatius de l'augment de costos sobre la competitivitat.
- Davant d'aquest escenari, les empreses estan adoptant o preveient mesures, per poder preservar la seva posició competitiva i mantenir-se viables en aquest entorn econòmic més complex. Per exemple, contenir despeses i minimitzar els costos, reduir les compres

NOTA DE PREMSA

a proveïdors, limitar la contractació de personal, millorar l'eficiència de processos interns per optimitzar recursos i buscar finançament extern, entre altres estratègies.

5. Tipus de costos que més preocupen les empreses en relació amb la marxa del negoci:

- Pel que fa als tipus de costos, **l'encariment dels subministraments i productes** se situa al capdavant de les preocupacions dels empresaris, amb el 62,9% dels enquestats que l'han esmentat. En segon lloc, sobresurt **l'augment dels costos laborals**, que preocupa gairebé 6 de cada 10 empreses i en tercer lloc, s'assenyala **la despesa associada al lloguer del local (oficina, nau, botiga,...)**, que representa un maldecap important per a gairebé la meitat de les empreses (el 48% del total).

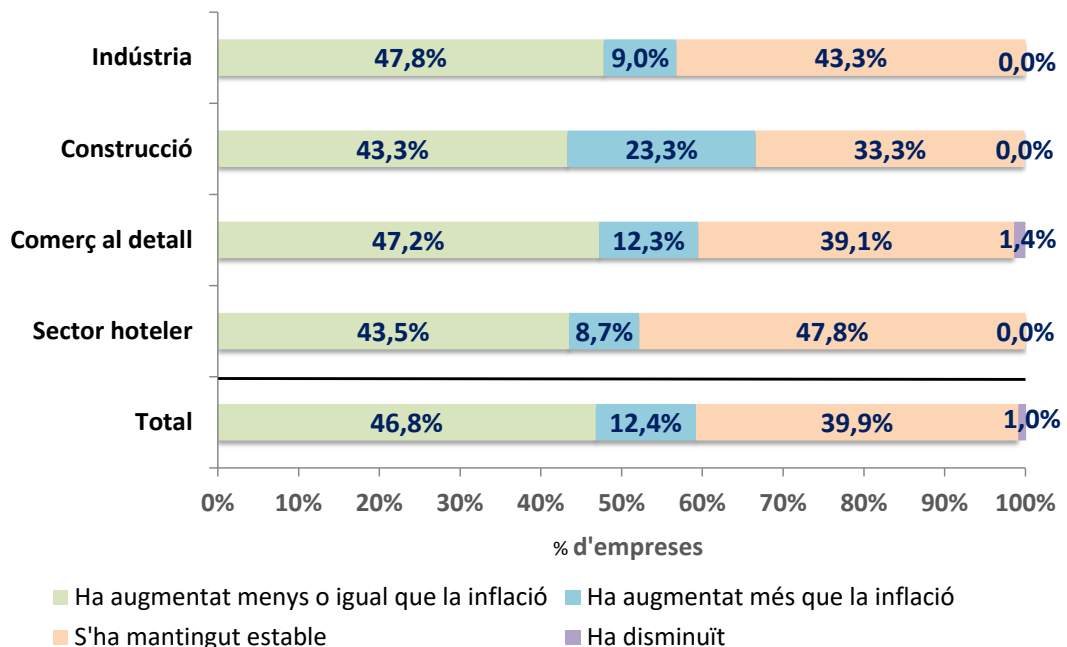
Freqüència total: 431 empreses

- Per sectors d'activitat, **en la construcció i en l'hoteleria preocupa de manera especial l'augment dels costos laborals**, motivat en gran part per la manca de personal qualificat i el fort desajust entre l'oferta i la demanda laboral que es dona en aquests àmbits. En concret, 7 de cada 10 empreses d'aquests sectors consideren que les despeses de personal són un dels principals desafiaments que tenen en l'actualitat.
- **Quant al preu del lloguer del local, la inquietud més elevada s'observa en el comerç minorista**, en què 5 de cada 10 empreses consideren aquesta despesa fixa com un problema important que condiona la marxa del seu negoci. Aquest percentatge se situa prop del 40% en el cas de la indústria i la construcció, i baixa fins al 23% en el cas del sector hotelier.

NOTA DE PREMSA

6. Evolució del preu del lloguer del local (oficina, nau, botiga,...), respecte a l'any 2022:

- Durant l'any 2023, en la majoria d'empreses el preu del lloguer s'ha estabilitzat o bé ha crescut a un ritme igual o inferior a l'IPC. No obstant això, destaca que **el 12,4% dels negocis han registrat pujades de preus que superen l'augment de la inflació.**
- Per sectors d'activitat, és en la construcció on s'aprecien més casos en què el cost del lloguer ha augmentat més que la inflació (23,3% del total), seguit del comerç al detall (el 12,3%).

Freqüència total: 404 empreses

VALORACIÓ I OPINIÓ DE LA CAMBRA

En opinió de la Cambra, en aquest entorn econòmic global menys dinàmic, el suport de la política econòmica és fonamental per ajudar les empreses a fer front als grans desafiaments estructurals pendents, entre els quals hi ha la transició digital i energètica, el canvi climàtic, la diversificació econòmica i l'impuls de la productivitat.

Aquests reptes de país demanen noves estratègies per millorar la qualificació i la formació dels treballadors, i per atreure i retenir talent. **La falta de mà d'obra està sent un dels obstacles crítics per a les empreses i, per tant, és un dels desafiaments principals que cal abordar.**

El mercat de treball està en tensió, i això es veu reflectit en el nombre creixent de vacants no cobertes. Així, segons dades del Servei d'Ocupació, els llocs de treball oferts sense

NOTA DE PREMSA

cobrir han vorejat els 2.140 de mitjana el 2023, un màxim històric. Aquest desequilibri entre les ofertes de treball i la demanda laboral (341 demandants en recerca de feina el 2023), ha anat en augment els darrers anys; un fet que posa les empreses en una situació molt complicada i que pot agreujar-se encara més si no es prenen mesures urgents que combinin polítiques educatives, laborals i d'immigració.

En aquest sentit, la formació continuada i les polítiques actives d'ocupació tenen un paper important en la millora de la qualificació i les competències dels treballadors. Però també, cal una interacció més estreta entre el sistema educatiu (estudiants) i les empreses a la recerca d'un benefici mutu més alt; per exemple: desenvolupant programes de formació professional que ofereixin una educació pràctica més orientada a les necessitats reals del mercat. A més, **és essencial implementar millores en la política d'immigració perquè permeti donar resposta de manera efectiva i adequada al dèficit de mà d'obra en sectors específics**, i sigui més àgil en l'atracció de professionals competents; només així les empreses seran capaces de preservar la seva competitivitat i proporcionar un servei de més qualitat i una imatge de país més atractiva.

La diversificació econòmica és necessària per al creixement sostenible de l'economia, ja que estimula la innovació, promou la competitivitat i afavoreix un entorn empresarial més robust i dinàmic. No obstant això, **és igualment important preservar i potenciar els sectors tradicionals, com ara el comerç i el turisme, que són la base de la creació de riquesa i motors essencials de la prosperitat econòmica del nostre país**. Cal reorientar i reforçar aquests sectors clau, i això significa adoptar un enfocament proactiu per adaptar-se a les demandes canviants del mercat i les tendències emergents, impulsar la innovació i la modernització en aquests sectors, millorar la qualitat dels productes i serveis oferts, i explorar noves oportunitats de creixement per garantir la continuïtat del seu paper vital en el desenvolupament econòmic.

Per a més informació:

CAMBRA DE COMERÇ, INDÚSTRIA I SERVEIS D'ANDORRA

www.ccis.ad

Tel. 00376-809292